

RAPORT DODATEK

2. Tipi raportov - klasifikacija dr. Vesne Laban in lastni primeri

2.1 Informativni raport s prizorišča dogodka

2.2 Raport kot vsebinski premik

2.3 Raport kot most med časovnimi in prostorskimi okviri

2.4 Raport kot komentar

2.5 Raport kot povzemanje in izpostavljanje ključne informacije

2.6 Zaključni raport kot napoved nadaljnjih korakov in prihodnjih dogodkov

2.7 Raport o manjkajočih podatkih in/ali mnenjih

2.8 Raport kot povzetek izjav virov informacij

2.9 Zaključni raport kot predstavitev dodatnih informacij

2.10 Zaključni raport kot nerazrešena zgodba

2.11 Osebni raport kot personifikacija novinarja

2.12 Premični raport

2.1 Informativni raport s prizorišča dogodka

To je tip raporta, ki daje informacijam posebno „težo“. Raport je za novinarja dokazno gradivo, medtem ko sam nastopa v njem. Ta raport omogoča gledalcu boljšo prostorsko predstavo.

Primer 1 (Laban): *Raport s prizorišča demonstracij, novinar stoji na mostu, v ozadju je na obrežju velika skupina ljudi s transparenti (TV Dnevnik, 21. 1. 2006): Več pravične in socialne Evrope - takšno je geslo velike demonstracije, ki so jo organizirali, v ozadju, sindikati vseh treh dežel, tudi iz Slovenije, in ki jo /od tu je raport naknadno vizualiziran z gibljivo sliko ministrov na drugi strani reke/ evropski ministri opazujejo iz varne razdalje. Nezaželenemu »preskakovanju vizualnih podob zaradi lepljenja »govorečih glav« se sicer montažerji ponavadi izognejo z umeščanjem kratkega kadra gibljive slike na začetni ali končni del novinarjevega raporta, v ta namen pa je lahko z gibljivo sliko vizualiziran tudi del voditeljeve napovedi ali odpovedi.*

Primer 2 (lasten): *Novinarka pred delom poplavljenega ljubljanskega barja (tukaj v okolici bevk /.../ je voda tudi danes še precej visoka). (24 ur, 4. 11. 2012).*

2.2 Raport kot vsebinski premik

Ta raport nakazuje prehod oz. preskok k predstavitvi nove teme ali drugačnega mnenja.

Primer 1 (Laban): *Raport pred bolnišnico (Odmevi, 6. 1. 2006):* Medtem ko tukaj vse svet potpežljivo čaka novice o zdravju izraelskega premierja, se v Izraelu že pripravljajo na novo politično obdobje brez Ariela Šarona.

Primer 2 (lasten): *Novinarka pred Vrhovnim sodiščem, najprej o upokojencih, ki morajo vložiti tožbo, da bi dobili nastalo razliko nazaj. Razešitev naj bi bila vse prej kot hitra – najprej mora Ustavno sodišče presoditi, ali je bilo znižanje pokojnin res neustavno, šele nato lahko Upravno sodišče odloči o tožni upokojenca. (Dnevnik, 24. 10. 2012).*

2.3 Raport kot most med časovnimi in prostorskimi okviri

Raport, ki lahko poveže več dogodkov v enega, kljub časovnim in prostorskim razlikam, ki obstajajo med njimi.

Primer 1 (Laban): *Raport na prizorišču prve prometne nesreče (Slovenska kronika, 11. 1. 2006):* In medtem ko so reševalci še pobirali raztresen tovor prve prometne nesreče, se je po štirih urah na isti avtocesti samo kilometer proč zgodila se ena huda prometna nesreča.

Primer 2 (Laban): *Raport pred zidom objokovanja vsebinsko poudarja dvojnost, konfliktnost (TVD, 9. 1. 2006):* Tukaj pred zidom objokovanja se vedno molijo za zdravje Ariela Šarona. Za tem zidom pa je muslimanska četrt, tam /od tu je raport naknadno vizualiziran z gibljivo sliko četrti/izraelskega premiera ne bodo pogrešali.

Lastnega primera za ta tip raporta žal nisva našla.

2.4 Raport kot komentar

Je najpogosteje posnet pred nevtralnimi ali simbolnimi ozadjem, kjer je bolj kot ozadje pomemben novinarjev komentar oz. tisto, kar pove, kot pa vse ostalo v kadru.

Primer 1 (Laban): *Raport pod planiško velikanko, kamera je nižje od objekta snemanja, zato raport deluje kot povečevanje novinarkinega mnenja (Tv Dnevnik, 28. 1. 2006).* Do pravega smučarskega središča pa je se daleč. Nekaj upanja zbuja velik interes Hita oziroma kranjskogorskih hotelirjev, kipa za svoje načrte ureditve Planice se iščejo partnerje pri državi in smučarski zvezi.

Primer 2 (lasten): *Novinar v pisarni pred televizijskim ekranom govori o izobrazbi poslanke Alenke Koren Gomboc, naniza nasprotujoče si podatke in uporablja kretnje (Svet, 24. 10. 2012).*

2.5 Raport kot povzemanje in izpostavljanje ključne informacije

Iz raporta je jasno razvidna tema poročanja. Tudi, če bi ugasnili televizor, bi še vedno lahko sklepali, za kaj gre.

Primer 1 (Laban): *Raport na trgu, polnem parkiranih avtomobilov (Slovenska kronika, 19. 1. 2006).* V Suhi krajini bo neredu, zlasti v prometu in pri parkiranju, kot kaže, odklenkalo. Žužemberški župan se je namreč odločil, da občinskim svetnikom ponudi v obravnavo odlok o uvedbi občinskega redarstva.

V ta tip raporta lahko uvrstimo tudi raport, ki predstavlja ključne statistične podatke, s katerimi novinar ponazori smiselnost in upravičenost poročanja o določeni temi npr.: *Med tremi belokranjskimi občinami ima največ težav z brezposelnostjo trenutno črnomaljska (24 ur, 25. 1. 2006).* Če je na državni ravni stopnja brezposelnosti trenutno deset odstotkov, je v Črnomlju skoraj 14 odstotkov, številka pa bo verjetno v prihodnosti še višja

Primer 2 (lasten): *O načrtih investitorja glede Kolizeja (Jože Anderlič ni želel razkriti oziroma še ne ve, kakšni so njegovi načrti. Novinarka stoji pred zemljiščem, na katerem je stal Kolizej) (24 ur, 24. 10. 2012).*

Primer 3 (lasten): *Novinar pred avtomobilom, ob avtomobilski gumi, razlaga koliko profila mora le-ta imeti, ponudi tudi nasvet za merjenje s kovancem. Prikaže tudi samo merjenje s kovancem (24 ur, 27. 10. 2012).*

2.6 Zaključni raport kot napoved nadaljnjih korakov in prihodnjih dogodkov

Novinar v tem raportu napove morebitne prihodnje dogodke na podlagi pravkar povedanega in glede na vse do sedaj zbrane (in predstavljene) podatke.

Primer 1 (Laban): *Programski svet sicer še ni popoln (Odmevi, 24.1. 2006).* Pravno dilemo okoli volitev zaposlenih bo razreševalo sodišče, svojega predstavnika v svet pa bo februarja imenovala & Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Primer 2 (lasten): *Novinarkina napoved nadaljnje obravnave na sodišču, kjer naj bi sodnica zaslišala starše deklice (posneto pred Vrhovnim sodiščem, v ozadju so ljudje, kar nakazuje, da se je obravnava pravkar končala, ter da je novinarka na mestu dogajanja v času dogodka). (24 ur, 22. 10. 2012).*

2.7 Raport o manjkajočih podatkih in/ali mnenjih

V tem raportu novinar gledalcem pojasni, zakaj nima odgovorov na vsa vprašanja oz. zakaj nima izjav določenega vira. Vse to bi zaradi nepristranskosti seveda moral podati. Novinarji ta raport uporabljajo le pri neposrednih vklopih v dnevno-informativno oddajo. Zaradi učinka

neposrednosti so velikokrat uporabljena prislovna določila „prav sedaj“ ali pa „ta trenutek“, ki gledalca lahko zmede in zavede. V bistvu gre za natančno premišljeno imitacijo neposrednosti. Med primere raporta o manjkajočih podatkih in/ali mnenjih lahko uvrstimo tudi novinarjev raport, ki vsebuje opravičilo za odsotnost slike s prizorišča dogodka npr. notranjosti gradu in razkošnih dvoran, ki jih je med drugim poslikal tudi znameniti avstrijski slikar Gustav Klimmt. (Laban 2007).

Primer 1 (Laban): *Nočni raport pred tablo z napisom Policijska uprava Kranj (Poročila ob 22.00, 2.1. 2006).* Nikakršnih uradnih izjav. Niti ni znano, koliko denarja in kdaj je bil ukraden, znano je le, da gre za večjo vsoto evrov.

Primer 2 (lasten): »Zakaj sodni senat o izločitvi dokazov ni odločil že prej in prihranil davkoplačevalske milijone?« Novinarka stoji pred Vrhovnim sodiščem – za mnenje je zaprosila sodišče, a sodnik Fabjančič do konca obravnave ni dosegljiv /na tem mestu se kamera z novinarke premakne na bližnjo uro, kar se navezuje na prepočasno izločitev dokazov in dolgotrajno sojenje/ (24 ur, 7. 11. 2012)._

2.8 Raport kot povzetek izjav virov informacij

Pri tem raportu novinar govori v imenu neuradnih ali skupinskih virov, ki se ne želijo razkriti. Novinar lahko tudi ščiti svoj vir, a vseeno izpostavlja njegovo mnenje. Glavni akter je vseeno novinar, saj je s svojo aktivno vlogo pripomogel k uspešnemu zbiranju podatkov.

Primer 1 (Laban): *Sicer pa na dan prihajajo nove in nove podrobnosti. Kot trdijo naši viri, naj bi Zavašnik plačeval mesečno odškodnino sosedom, da ga ti ne bi prijavljali policiji. Poleg milijonskih zneskov, ki jih je dolžan državi, pa naj bi bil tudi sicer precej zadolžen. (24 ur, 26. 12. 2005).*

Primer 2 (lasten): Prispevek o nekdanjem direktorju Davčne uprave Simčiču: »Na Dursu zadeve še niso pripravljene komentirati, na NPU ne vodijo nobenega postopka, neuradno se s primerom ukvarjajo ljubljanski kriminalisti.« Novinar stoji zraven table Davčni urad Ljubljana (24 ur, 29. 10. 2012).

2.9 Zaključni raport kot predstavitev dodatnih informacij

Primer 1 (Laban): *O deveti in deseti obsevalni napravi na Ministrstvu za zdravje že razmišljajo, a jih bo po vseh verjetnosti treba postaviti v nov center, saj v Ljubljani že zdaj primanjkuje prostora. Med najbolj verjetnimi lokacijami, pa se omenja štajerska prestolnica (24 ur, 12. 1. 2006).*

Primer 2 (lasten): Priskevek o Brunu Blažini, policistu, ki bo vodil NPU (novinarka opiše njegovo dosedanje kariero), novinarka stoji pred Ministrstvom za notranje zadeve (*Dnevnik*, 24. 10. 2012).

2.10 Zaključni raport kot nerazrešena zgodba

V tem raportu sta jasno predstavljena dva pola, ki si nasprotujeta in zaostrujeta stališča.

Primer 1 (Laban): *Raport ob kupih sladkorne pese (24 ur, 14. 1. 2006)*. Spora bo konec v torek. ko bo vsa pesa v tovarni. Spor o tovarni pa se šele začneja. Ta mesec se morajo lastniki - večinski so Nizozemci odločiti, ali tovarna ostane ali jo zaprejo. Kot je znano, Slovenija sladkorne reforme ni podprla, kmetijska ministrica pa pravi, da bi morali pridelavo pese in sladkorja ohraniti. Kakorkoli že bo, razlogov za optimizem ni v nobenem primeru.

Primer 2 (lasten): *Novinarka (daleč v ozadju se vidi vikend Marka Jakliča in bazen; novinarka je v kadru nad vikendom) pove, da je dokončno potekel rok za rušitev njegovega več kot sto tisoč evrov vrednega vikenda z bazenom in da ni videti, da bi kje zapičili lopato (24 ur, 24. 10. 2012)*.

2.11 Osebni raport kot personifikacija novinarja

Ta raport je posnet iz zrežiran tako, da poudarja novinarjevo delo npr. tipkanje na računalnik med tem ko govori, da je iskal in zbiral podatke.

Primer 1 (Laban): *Raport novinarke pri montaži svojega besedila, na koncu reportaže o ljudeh, ki morajo delati tudi med prazniki (TV Dnevnik, 2. 1. 2006)*: Tisti, ki so oziroma smo te novoletne praznike preživeli v službi smo jih večinoma zato, ker smo bili na vrsti. V tolažbo nam ostane upanje, da bomo morda prihodnje leto na vrsti za počitek.

Primer 2 (lasten): *Novinar se pelje s helikopterjem nad poplavljenim območjem (na začetku prispevka vidimo posnetek poplavljenega območja, slišimo zvok helikopterja, v ozadju pa vidimo snemalce)*. Izpostavljeno je novinarjevo prizadevanje za čim boljšo predstavo gledalca o škodi. Govori o pravi katastrofi, ki je vidna šele iz zraka, hkrati pohvali gasilce in civilno zaščito; poudarja, da bo treba poiskati dolgoročne rešitve (24 ur, 6. 11. 2012).

2.12 Premični raport

Novinar se pri tem raportu sprehaja ali pa medtem ko govori v kamero ali mikrofona, počne oz. poskuša še bolj nazorno prikazati upovedovano. Raport je dinamičen, dramatičen in dober nadomestek za običajen raport.

Primer 1 (Laban): *Novinarka se med raportom sprehaja po pločniku Miklošičeve ulice (24ur, 15. 1. 2006).* Predsednik inšpekcijskega sveta, ki bi s skupno akcijo več inšpektoratov lahko kaj storil glede Lipe, a ni, je prav Roman Kladošek. ki je odstopil in pojasnil za javnost, ne pisnih ne ustnih, ne daje več.

Primer 2 (lasten): *Prispevek o zemljiščih Luke Koper (novinarka pred zemljiščem ob železniški progi blizu Beltincev): »Luka jih je pognojila s šestimi milijoni evrov, a namesto terminala tu še naprej naprej rasteta pšenica in koruza.« Nato prikaže 8. 000 kvadratnih metrov veliko zemljišče Roberta Časarja v Lendavskih gorica. Novinarka se od zemljišča sprehodi v klanec do navadne zidanice, kasneje pa do zidanice Roberta Časarja (Dnevnik, 24. 10. 2012).*

Vsi omenjeni raporti se seveda v praksi največkrat pojavljajo kot kombinacije eden drugega. Labanova je podala primer raporta različne prvine: raporta kot komentarja, raporta kot napovedi nadaljnjih korakov ter raporta o manjkajočih podatkih in/ali mnenjih

Primer 1 (Laban): *Agencija za zavarovalni nadzor ima zdaj 30 dni časa, da se odloči ali Jakliču odvzame licenco, ali pa da konča s postopkom za odvzem licence. Vendar, tako kot ponavadi, tudi danes na Agenciji za novinarje niso bili dosegljivi. (24 ur, 13.1.2006).*

Primer 2 (lasten): *Novinar se sprehaja pred Kristalno palačo in razlaga, da mu je tam uspelo dobiti dve telefonski številki podjetja Nuba. Gre za mešanico premičnega raporta in raporta, kot personifikacije novinarja (novinar se sprehaja, hkrati pa poudarja svoje delo – pridobitev številke) in deloma svoje mnenje – »ena telefonska številka je logično iz Beograda«. (Svet, 30. 10. 2012).*

LITERATURA

TV Slovenija, 1. program. 2012. *Dnevnik*.
Ljubljana, 24. 10. 2012.

Kanal A. 2012. *Svet*. Ljubljana, 24. 10. 2012.

Kanal A. 2012. *Svet*. Ljubljana, 30. 10. 2012.

Pop tv. 2012. *24 ur*. Ljubljana, 22. 10. 2012.

Pop tv. 2012. *24 ur*. Ljubljana, 24. 10. 2012.

Pop tv. 2012. *24 ur*. Ljubljana, 27. 10. 2012.

Pop tv. 2012. *24 ur*. Ljubljana, 29. 10. 2012.

Pop tv. 2012. *24 ur*. Ljubljana, 7. 11. 2012.

Pop tv. 2012. *24 ur*. Ljubljana, 4. 11. 2012.

Pop tv. 2012. *24 ur*. Ljubljana, 6. 11. 2012.